

Zala 1904.02.28. 4-5. oldal, 1. hasáb

Molnár Ede.

Írta: Halis István.

(– Hirtelen halál. Ma este nyolc óra tájban a Baross-utca 11. számú ház előtt hirtelen összeesett s meghalt Molnár Ede posta és távíró felügyelő. – Az orvosok megállapították, hogy szívszélütés ölte meg. Holttestét beszállították a morgueba.

Egyetértés 1904 évi február hó 20-iki 51. száma.)

Molnár Ede!

És a közönséges név nálam egy világot jelent. Az öröm világát.

Molnár Ede Keszthelyen volt postafőnök, én pedig húsz esztendeje oda járok üdülni. Innét származott barátságunk.

Hivatalos szabadságom kivevésekor mennyire siettem vasútra ülni, hogy minél előbb Keszthelyen legyek! Mindig azt hittem, hogy már várnak reám a Balaton tündérei, Hévíz csodái, és a hegyek csúcsairól égbemeredező várromok legendás lovagjai. Pedig csak én vágyódtam annyira a romantikus vidék éltető levegője után.

És megtaláltam Keszthely vidékén mindig, ami idehaza hiányzik. Egyszeriben azon szoktam észrevenni magamat, hogy a többi emberrel én is együtt nevetek; önkénytelenül szívből jöve.

Először szinte idegenül esett ez a boldog állapot. Néha körülnéztem. Meg kellett bizonyosodnom arról, hogy csakugyan az a zaklatástól megecetesedett tanácsos-e az, aki olyan szívből tud nevetni?

Molnár Ede barátsága mindig megtalálta a módot, hogyan a lelkemet felvidítse.

Elvitt a távoli hegyek szélső csúcsára, mely *Kő-orra* nevet visel, s onnan élveztük a júliusi nap kápráztató fényében a pazar szépségű vidéket. *Istvánd, Vállus, Tapolca* valami liliputi népség lakóhelyeinek látszottak.

A fönséges látvány fölemelt bennünket az élet apró bajai fölé, s békés harmónia költözött szívünkbe.

Máskor valami erdei kút mellett kerestünk tanyát az óriási fák árnyékában. Ilyen helyen úgy érez az ember, mintha valami elképzelhetlen magasztos templomban volna. Imádság minden gondolata.

Néha meg kellett nézni *Hévizet* is, hogy *Lusztig* papának van-e még abból a borából, melynek pompás mivoltát a *müncheni* művészek drága megrendeléseivel bizonyítják. Hévízen aztán *Julcsa* mama megcirógatta kedves vendégeit, a vendéglős pedig fölhozott (persze a hölgytársaság részére!) néhány pókhálós palackot. Negyvenéves ürmőssel voltak megtöltve. S ha emiatt *Lusztig* papa olykor ráfizetett a vendégekre, hát mindjárt rendbehozta a dolgot azzal, hogy fogatán ingyen vitetett haza bennünket, – mintán még utoljára elénekeltük cigánymuzsika mellett Molnár Ede nótáját:

„Lehullott s rezgő nyárfa
Aranyszínű levele....”

Bizony lehullott! És Molnár Edével egyidőben elköltözött a másvilágra *Bizi Sándor* is, a cigányprímás.

...Ha pedig már kifogyott a tervekből Molnár Ede, akkor egyszerűen „izent” *Sarkady* Károlynak, hogy gondoljon ki valamit, mert az éhes fürdővendégek a nyakára fognak menni.

Mentünk is. Máig is talány előttem, hogy *Sarkady* udvarában mindig tízen-tizenketten szállottunk le a kocsiról, pedig csupán egy kocsival szoktunk hozzá menni, nehogy megijesszük.

Hogy ki légyen az a *Sarkady*? – A régi magyar fajtából való úri ember, ki egyszer *Zsidon*, máskor *Szántón* lakik. Úgy rémlik előttem, mintha jegyző volna; hanem azt bizonyosan tudom, hogy tulajdonképpen foglalkozása: vendéglátás. A felesége pedig olyan szíves gazdaasszony, hogy róla csak költeményben lehetne méltóan megemlékezni.

Mink, vendégek nem tehetünk magunknak szemrehányást: elég alkalmat adtunk, hogy foglalkozásukat gyakorolhassák!

...A *Magyar Tenger* hívogató partjain azonban akadt más ember is, aki a vendéglátás ősi kultuszát üzte.

Ezek közt *első* és egyetlen volt a maga nemében *Csesznák* László. A Nagymester.

Ő hozzá is elvitt Molnár Ede.

Híréből régen ismertem *Csesznák* Lászlót. Annak a *Tasziló* grófnak volt a kormányzója, kinek fa-lába volt és jó szíve.

A keszthelyi postamester, a lélekben örökifjúnak megmaradott *Gejschläger* József bátyánk, ki a cserszegi gárda Káptalanjában *kommunikációs-kanonok* volt, mondta *Csesznákról* a legjellemzőbb vonást: „*Csesznák* mindig rosszul érezte magát, ha vendége nem jött!”

Lehet, hogy „*anságotlás*”-nak fogja minősíteni az ifjú nemzedék, – mely a gazdagodás utáni örült viaskodásban elfelejti az élet célját és az emberi kötelességet, – a *Csesznákról* fennmaradandó hagyományokat.

Pedig mégis úgy volt, bármilyen hihetetlen is. *Csesznák* László a nap minden órájában az utakat nézegette *Tusculumából*, *cserszegi szőlőjéből*: Onnan végig lehetett látni mindenfelé. Vendégekre várt mindig.

S ha valakit jönni látott: előre elrendezett mindent a fogadtatáshoz. Ha pedig hiában várt, akkor leült asztalához és az antik-bölcsek módjára *Panegrikon*-t költött, vagy pedig *Elégiát* írt a barátságnak a földröli kihalásáról.

Mire Molnár Edével odaértünk a szőlőbirtokhoz és keresztüljutottunk a *dialkapun*, amelyen „Isten hozott” fölírás állott, akkorra már várt reánk a ház előtti lugasban terített asztalon az *öntött laska*, Molnár Ede kedves eledele.

Nekem azonban nagy okom volt, hogy megkérjem szíves gazdánkat, miképp *legelsőben* engedje megtekinteni a látnivalókat, vagyis a messzeföldön híres *Cserszegi Gárda* tanyáját.

Csesznáknál parancs volt a vendég óhajtása.

Azonnal nézegetéshez fogtam a Gárdista (Molnár Ede) és a Nagymester szíves kalauzolása mellett.

Amit láttam, fölülmúlta azt, amit vártam. Pedig mondhatom, hogy a Gárda nagy hírességénél fogva sokat vártam.

(Csodálom, hogy mindeddig nem akadt íróember, ki a cserszegi Gárda történetét, vagy – ami egyremegy – a rendkívüli embernek, a Nagymesternek életét, megírta volna.)

Számúzve volt innen minden, ami közönséges.

Az épület Keszthely felé néző (déli) oldalán ez a felírás ragyogott:

Parva domus, magna quies.

A ház nem volt ugyan kicsiny (egy termen kívül legalább négy-öt szobából állott), hanem annyi bizonyos, hogy nagy nyugalom honolt benne.

Nyugat felől szintén találó volt e fölírás:

Gondűző.

A keleti oldalon pedig, kezét szorító két angyal alak (a Gárda jelvénye) alá ez volt írva:

Áll Cserszeg, él Gárda még!

Áldd meg őket hatalmas ég!

A bejárat előtt ez a mondás állította meg a vendéget:

Cante, fide, cui vide....

Csak jó barát járhat ide!

A ház minden szobája valami egyéni sajátossággal volt bútorozva, és erőltetés nélküli eredetiség bizonyította, hogy tulajdonosa kiváló ember.

A *Lovagteremben* egy hosszú asztal elején állott a *Nagymester* trónusa, mellette a *Prépost* (Stocker Antal járásbíró) karosszéke; az asztal két oldalán a 12 kanonok ülőhelye. Minden szék előtt minden időben egy pint bor s egy piros sapka állott az asztalon.

E teremben ez a distichon óvott bennünket az emberszólástól:

Távoli társ éltét szókkal ki sérteni szokta,

Tudja meg: e lakban nincs pihenője neki!

A szomszédos szoba a *Rózsaterem*. Fölírása:

Szívélyes együttlét s baráti szeretet

Boldog és vidám életet teremt.

A Rózsaterem különben hangversenyzésre szolgált. Benne állott a zongora mindenféle instrumentummal együtt (Hegedű, dob, fuvola, cintányér stb.)

A szobák falain roppant sok kép függött; melyek tárgya egytől egyig a magyar történetből volt véve.

Sőt még pogány áldozóhely is volt: a *Vomitorium*. A *Fizikus-kanonok* tisztjéhez tartozott az áldozatoknak a kőből faragott áldozó helyhez való szállítása.

Általában minél többet gondolkozom Csesznák Lászlóról, annál bizonyosabbnak tetszik, hogy ez a nagyszívű ember nem is volt más, mint az ókorbeli derült

világnézetű pogány bölcsek egyike, ki valami csodálatos módon pár ezer esztendővel később született.

Csak futólagosan tekinthettem meg a Gárda fölszerelését: kottára tett indulóját, tagsági okmányait, ezüst érmeit, törzskönyvét, ereklyéit stb., mert vártak reám az asztal örömei.

A Nagymester fölséges borokat adott. Az egyes palackokon levő címke jelezte a bor minőségét. Emlékszem, hogy egyik üvegben „a cserszegi gárda nemes vére”, másikban „a cserszegi gárda örömkönnyei”, harmadikban (kőkorsóban) órajnai valának.

Hogyne csúszott volna az ilyen isteni ital! Csakhogy én rögtön tisztában lévén a borok nagy erejével, okosan véltem cselekedni, ha tisztességes és bölcs mérséklettel iszogatok a szokatlan nagyságú poharakból!

A Nagymester mintha észre se vette volna az én önmegtartóztatásomat. Cseppet se erőltette az italt Barátságosan mosolygó nagy szemei mondták csupán: „Hohó! láttunk mi már erősebb várakat is kapitulálni!”

Java diskurálás közben egyszerre minden póz nélkül fölkel a Nagymester és azt mondja:

– „Ezt a pohár bort az édes anyjáért!”

Kérem, akadna-e olyan silány fráter, aki erre ki nem inná poharát fenéig?

Én bizony kiittam. Utána pedig mint afféle tisztességtudó ember, megköszöntem a Nagymester jóindulatát és a másik pohár bort az ő egészségére ürítettem.

A tovább történetekre nem emlékszem valami határozottan. Elénekeltük a Gárda indulóját – Lementünk egy pincébe és menés

közben áhítatosan énekeltük:

Ha lenn vagyunk,

Ha lemegyünk,

Ha lenn vagyunk, –

Isten áldása

Legyen velünk!

Mikor pedig már a pincében voltunk, akkor megfordítottuk a nóta rendjét:

Legyen velünk

Isten áldása!

Ha lenn vagyunk,

Ha lemegyünk,

Ha fenn vagyunk,

A pincében kőből faragott ezerakós hordó állott. A hordó fölött (szintén kőből faragott) két angyal, egymás kezét fogva. A hordóra ilyenféle rigmus volt írva:

Ezer akó

Csesznák László

Pincéjéből a jó nedv,

Kebeléből a jó kedv,

Soha ki ne fogyjon!

Persze, ittunk az ezer akósból! És én költővé lettem; miközben a kocsi hazaszállított bennünket, mint valami világhírű operaénekes, énekelgettem a saját szerzeményű ilyenforma darabokat: „Ha fenn vagyunk, benn vagyunk, kinn vagyunk, kimegyünk, bemegyünk, áldjon meg az Isten!” Molnár Ede pedig, a Gárdista, hűségesen szekundált az én gyönyörű énekemhez.

Egyik ősön aztán elhagyta a Nagymester az emlékektől rajzó Gárda-tanyát. Elköltözött *Szombathelyre*. Persze meghalt pár hónap alatt.

Most pedig Molnár Ede lón Keszthelyhez hűtelen. *Budapestre* helyeztette át magát. Azt hitte, mint nőtlen embernek, ott jobb dolga lesz.

És nem telt bele három hónap se, Molnár Ede itthagya „Siralom völgyé”-nek elkeresztelt földünket.

Rögtön hagytál el, régi hű pajtás!

A mi benned földből való, azt visszaadták ahonnan vétetett. Ami pedig benned másvilági volt, az a fénynek sebességénél milliószor gyorsabban utat tört magának a Mindenségén keresztül, hogy egyesüljön *Azzal*, kit már a régi magyarok *Is-Tin* (=Ős-Szellem) név alatt ismertek, és aki magához veszi mindazokat, aki földi lételük pillanatnyi tartama alatt az Igazság és Szeretet bajnokai voltak.

Hanem azért tudom, hogy szellemed közel lesz, amikor az Új-hold misztikus fényességbe borítandja a Balaton tükörét, és én a ringatózó csónakról merengve nézek szét az Álom-országon!